



*hokimligi  
maktabgacha va maktab ta'lifi  
boshqarmasi*  
*maktabgacha va  
maktab ta'lifi bo'limi tasarrufidagi  
—umumi o'rta ta'lim maktabi  
geografiya fani o'qituvchisi  
ning  
20\_\_-20\_\_-o'quv yilida 5-sinf iqtidorli  
o'quvchilar uchun geografiya fanidan*

# **TO'GARAK HUJJATLARI**

## To‘garak a’zolari haqida ma’lumot

<b>№</b>	<b>Familiya ismi va sharifi</b>	<b>Tug‘ilgan sanasi</b>	<b>Sinfi</b>	<b>Manzili (to‘liq)</b>	<b>Ota-onasi (Ismi sharifi)</b>	<b>Telefon (uy yoki mobil)</b>	<b>Izoh</b>
<b>1.</b>							
<b>2.</b>							
<b>3.</b>							
<b>4.</b>							
<b>5.</b>							
<b>6.</b>							
<b>7.</b>							
<b>8.</b>							
<b>9.</b>							
<b>10.</b>							
<b>11.</b>							
<b>12.</b>							
<b>13.</b>							
<b>14.</b>							

15.							
16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

*O'tkazilgan xona* \_\_\_\_\_

“\_\_\_\_\_” To‘garak mashg‘ulotlar o‘tkazilish sanalari To‘garak rahbari \_\_\_\_\_

## *To ‘garak rahbari* \_\_\_\_\_

“

## ”To‘garak mashg‘ulotlar o‘tkazilish sanalari

## *To ‘garak rahbari* \_\_\_\_\_

# **“TASDIQLAYMAN”**

## **MMIBDO‘**

### **20\_\_-20\_\_-o‘quv yilida iqtidorli o‘quvchilar uchun tuzilgan “ ” to‘garagining ISH REJASI**

<b>Nº</b>	<b>Yillik ish reja mavzulari</b>	<b>Soat</b>	<b>Sana</b>	<b>Izoh</b>
1.	Geografiya nimani o‘rganadi?	1		
2.	Tabiiy geografiyani o‘rganishning ahamiyati.	1		
3.	Takrorlash	1		
4.	Quyosh, oy va yulduzlar	1		
5.	Takrorlash	1		
6.	Shimoliy va janubiy tropiklar, qutbiy doiralar.	1		
7.	Azimut.	1		
8.	Joy balandligi.	1		
9.	Takrorlash	1		
10.	Amaliy mashg‘ulot.	1		
11.	Geografik koordinatalar	1		
12.	Takrorlash	1		
13.	Litosfera. tog‘jinslari.	1		
14.	Magmatik jinslar.	1		
15.	Takrorlash.	1		
16.	Yer qimirlash markazi epitsentr.	1		
17.	Gidrosferaning tarkibi.	1		
18.	Okeanlar tagi relyefi.	1		
19.	Ko‘l va muzliklar. yer osti suvlari	1		
20.	Muzliklar.	1		
21.	Atmosferaning tuzilishi.	1		
22.	Takrorlash	1		
23.	Amaliy mashg‘ulot.	1		
24.	Shamol	1		
25.	Havoningnamligi va yog‘inlar.	1		
26.	Bulut.	1		
27.	Amaliy mashg‘ulot.	1		
28.	Takrorlash	1		
29.	Iqlim.	1		
30.	Yerninghayot qobig‘i — biosfera.	1		
31.	Tabiat zonalari.	1		
32.	Takrorlash	1		
33.	Inson va tabiat.	1		
34.	Takrorlash.	1		

Sana: "\_\_\_" 20\_\_-yil. Sinflar: \_\_\_\_\_. To'garak rahbari: \_\_\_\_\_

**Mavzu:** Geografiya nimani o'rganadi?

**Maqsadlar:**

- Yer yuzi tabiatining holati, uning o'zgarishi, ro'y beradigan tabiiy hodisalarni, tabiatdan foydalanganda nimalarga e'tibor berish zarurligini o'rgatish, olamning ilmiy manzarasini keng anglagan holda kelgusida shaxs sifatida shakllanishi, kasb tanlashda, ilmiy dunyoqarashlarini kengaytirish hamda ekologik tafakkurga ega bo'lishga zamin yaratish.
- o'quvchilarda mustaqil ravishda hayotning quyi tuzilish darajasidan yuqori tuzilish darajasiga qadar tabiatga yaxlit sistema sifatida qarashni, yer yuzi tabiatining asosiy umumiy qonuniyatlarini, tabiatni, unda ro'y beruvchi hodisalarni eng oddiy kuzatish usullarini o'rgatish.
- Yer yuzasining katta qismlari qanday qilib tasvirlanishini va ulardan qanday foydalanish mumkinligini, yer yuzining tabiatni, aholisi, uning xo'jaligini, insonning tabiatdan foydalanish va uni muhofaza qilish masalalarini tushuntirish.

### O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

#### Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

geografik adabiyotlardan samarali foydalana olish, ular asosida mavzuli axborotlarni tayyorlay olish, ommaviy axborot vositalari hamda Internet-saytlardan geografik mazmunga ega bo'lgan ma'lumotlarni topa olish va ularni tahlil qila olish.

#### O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

to'garakda, kutubxonada, uyda mustaqil o'rganish orqali bilimini oshirib borish, sportning yoshiga mos turi bilan shug'ullanish, o'zini tuta olish, to'g'ri so'z bo'lish, o'zining xatosini tushunish.

**Mashg'ulot turi:** mavzuga oid yangi ma'lumotlarni o'quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og'zaki, ko'rgazmali aralash mashg'ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishlash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

**Mashg'ulot jahozi:** Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlasi, "Tabiiy geografiya boshlang'ich kursi" atlasi, yozuvsız xaritasi, rangli qalamlar, chizg'ich, o'chirg'ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko'rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag'bat kartochkalari.

**I.Tashkiliy qism:** salomlashish, yo'qlama qilish, o'quvchilarni mashg'ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

#### II.Yangi mavzu bayoni:

Geografiya va uning tarmoqlari haqida tushuncha. Geografiya juda qadimgi fan. Qadimgi yunon olimi Eratosfen kitob yozib, uni «Geografiya»deb atagan. Yunoncha «ge» –Yer, «grafo» –yozaman degan ma'noni bildiradi. Binobarin, «Geografiya» so'zi «Yerni tas virlab yozaman», «Yerning tasviri» degan ma'nolarni anglatadi. Geografiya Yer yuzining tabiatni, aholisi, uning xo'jaligini, insonning tabiatdan foydalanish va uni muhofaza qilish masalalarini o'rganadigan fandir. Geografiya bilan shug'ullanadigan kishilarni geograflar deb ataymiz. Uzoq vaqtgacha geograflar Yer yuzi tabiatini, aholisi va mamlakatlarning xo'jaligini tasvirlab yozish bilan shug'ullanib kelishdi. Geograf-sayyoohlar yangi yarlarni, dengiz va okeanlarni kashf qilishdi. Biroq Yer yuzini tasvirlash, sayyoramizning kattaligini aniqlash, xaritasini tuzish uchun bir necha ming yillar kerak bo'ldi.



#### III. Mustahkamlash:

1. «Geografiya» so'zining ma'nosini ayting.

#### IV. Uyga vazifa:

2. Geografiya nimani o'rganadi?

Maktab MMIBDO '\_\_\_\_\_ sana \_\_\_\_\_ 20\_\_\_\_ yil

Sana: "\_\_\_ 20\_\_-yil. Sinflar: \_\_\_\_\_. To 'garak rahbari: \_\_\_\_\_

**Mavzu:** Tabiiy geografiyani o'rganishning ahamiyati.

**Maqsadlar:**

- Yer yuzi tabiatining holati, uning o'zgarishi, ro'y beradigan tabiiy hodisalarini, tabiatdan foydalanganda nimalarga e'tibor berish zarurligini o'rgatish, olamning ilmiy manzarasini keng anglagan holda kelgusida shaxs sifatida shakllanishi, kasb tanlashda, ilmiy dunyoqarashlarini kengaytirish hamda ekologik tafakkurga ega bo'lishga zamin yaratish.
- o'quvchilarda mustaqil ravishda hayotning quyi tuzilish darajasidan yuqori tuzilish darajasiga qadar tabiatga yaxlit sistema sifatida qarashni, yer yuzi tabiatining asosiy umumiy qonuniyatlarini, tabiatni, unda ro'y beruvchi hodisalarini eng oddiy kuzatish usullarini o'rgatish.
- Yer yuzasining katta qismlari qanday qilib tasvirlanishini va ulardan qanday foydalanish mumkinligini, yer yuzining tabiatni, aholisi, uning xo'jaligini, insonning tabiatdan foydalanish va uni muhofaza qilish masalalarini tushuntirish.

**O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:**

**Axborotlar bilan ishslash kompetensiyasi:**

geografik adabiyotlardan samarali foydalana olish, ular asosida mavzuli axborotlarni tayyorlay olish, ommaviy axborot vositalari hamda Internet-saytlardan geografik mazmunga ega bo'lgan ma'lumotlarni topa olish va ularni tahlil qila olish.

**O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:**

to'garakda, kutubxonada, uyda mustaqil o'rganish orqali bilimini oshirib borish, sportning yoshiga mos turi bilan shug'ullanish, o'zini tuta olish, to'g'ri so'z bo'lish, o'zining xatosini tushunish.

**Mashg'ulot turi:** mavzuga oid yangi ma'lumotlarni o'quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og'zaki, ko'rgazmali aralash mashg'ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishslash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

**Mashg'ulot johozi:** Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlasi, "Tabiiy geografiya boshlang'ich kursi" atlasi, yozuvlari xaritasi, rangli qalamlar, chizg'ich, o'chirg'ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko'rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag'bat kartochkalari.

**I.Tashkiliy qism:** salomlashish, yo'qlama qilish, o'quvchilarni mashg'ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

**II.Yangi mavzu bayoni:**

Tabiiy geografiyani o'rganishning ahamiyati. Tabiiy geogra -fiya Yer yuzi tabiatining holati, uning o'zgarishi, ro'y beradigan tabiiy hodisalarini, tabiatdan foydalanganda nimalarga e'tibor berish zarurligini o'rganadi. Shuning uchun Siz, aziz o'quvchilar, tabiiy geografiyani boshdanoq puxta o'rganishga harakat qiling. Inson yashashi uchun zarur bo'lgan hamma narsani havo va suvni, oziq-ovqat va foydali qazilmalarni tabiatdan oladi. U uy-joylar, zavodlar, shaharlar quradi, konlarni ochadi, g'alla, paxta va boshqa ekinlar ekadi, bog'lar barpo qiladi, chorva mollarini boqadi. Tabiat boyliklaridan unumli foydalanish, uni avaylab asrash uchun esa, albatta, geograf iya fanini juda yaxshi bilish zarur. Tabiiy geografiya Yer yuzi yoki uning biror joyi tabiatiga ta'-rif berish bilan chegaralanmaydi. Tabiiy geografiyasayyoramiz tabiatining nima uchun xilma-xil ekanligi sabablarini tushuntiradi. Masalan, cho'l zonalarida yog'ingarchilikning kam, tog'li hududlarda esa aksincha, ko'p bo'lishini, tog'lar ustida jazirama yozda ham qor erimasligini; ayrim joylarda yil bo'yil ob-havo bir xil -issiq bo'lishini; boshqa hududlarda esa to'rtta fasl aniq almashinib turishini tushuntirib beradi.

**III. Mustahkamlash:**

1. Geografiyaqanday yo'naliishlarga bo'linadi?

**IV. Uyga vazifa:**

1.Tabiyy geografiyanimani o'rganadi?

## TABIYY RESURSLAR

Resurs **fransuzsha so'z bo'lib «yashash vositasisi» degan ma'noni bildiradi.**

Tabiiy resurslar o'z ichiga: **foydali qazilmalar, energiya manbalari, tuproq, suv yo'llari, suv havzalari, ma'danlar, o'rmonlar, yovvoyi holda o'suvchi o'simliklar, quruqlik va suv ostidagi hayvonot dunyosi, madaniy o'simliklar va uy hayvonlarining genofondi, go'zal va betakror landshaftlari, sog'lomlashtirish mintaqalari va boshqalarni oladi.**

Sana: "\_\_\_" 20\_\_-yil. Sinflar: \_\_\_\_\_. To 'garak rahbari: \_\_\_\_\_

Mavzu: Takrorlash

### Maqsadlar:

- Yer yuzi tabiatining holati, uning o'zgarishi, ro'y beradigan tabiiy hodisalarni, tabiatdan foydalanganda nimalarga e'tibor berish zarurligini o'rgatish, olamning ilmiy manzarasini keng anglagan holda kelgusida shaxs sifatida shakllanishi, kasb tanlashda, ilmiy dunyoqarashlarini kengaytirish hamda ekologik tafakkurga ega bo'lishga zamin yaratish.
- o'quvchilarda mustaqil ravishda hayotning quyi tuzilish darajasidan yuqori tuzilish darajasiga qadar tabiatga yaxlit sistema sifatida qarashni, yer yuzi tabiatining asosiy umumiy qonuniyatlarini, tabiatni, unda ro'y beruvchi hodisalarni eng oddiy kuzatish usullarini o'rgatish.
- Yer yuzasining katta qismlari qanday qilib tasvirlanishini va ulardan qanday foydalanish mumkinligini, yer yuzining tabiatni, aholisi, uning xo'jaligini, insonning tabiatdan foydalanish va uni muhofaza qilish masalalarini tushuntirish.

### O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

**Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:** geografik adabiyotlardan samarali foydalana olish, ular asosida mavzuli axborotlarni tayyorlay olish, ommaviy axborot vositalari hamda Internet-saytlardan geografik mazmunga ega bo'lgan ma'lumotlarni topa olish va ularni tahlil qila olish.

**O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:** to'garakda, kutubxonada, uyda mustaqil o'rganish orqali bilimini oshirib borish, sportning yoshiga mos turi bilan shug'ullanish, o'zini tuta olish, to'g'ri so'z bo'lish, o'zining xatosini tushunish.

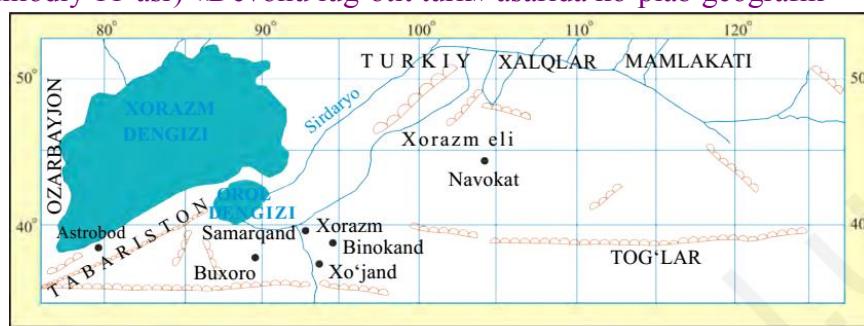
**Mashg'ulot turi:** mavzuga oid yangi ma'lumotlarni o'quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og'zaki, ko'rgazmali aralash mashg'ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishlash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

**Mashg'ulot jahozi:** Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlasi, "Tabiiy geografiya boshlang'ich kursi" atlasi, yozuvsız xaritasi, rangli qalamlar, chizg'ich, o'chirg'ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko'rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag'bat kartochkalari.

**I.Tashkiliy qism:** salomlashish, yo'qlama qilish, o'quvchilarni mashg'ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

### II.Yangi mavzu bayoni:

Abu Rayhon Beruniy, Nosir Xisrav, Mahmud Koshg'ariylar ham geografiyaning rivojiga katta hissa qo'shishgan va dunyo xari talarini tuzishgan (3-rasm). Muhammad al-Xorazmiy (783–850-yy) «Surat ul-Arz» – «Yerning tasviri» nomli kitobini yozgan. 973–1048-yillarda yashab o'tgan Abu Rayhon Beruniy Yerning o'sha vaqtagi eng mukammal modeli – Shimoliy yarimshar globusini yasagan va asarlarida Yer sharining narigi tomonida ham quruqlik borligi haqida yozib qoldirgan, dunyo xaritasini tuzgan (4-rasm). Mahmud Koshg'ariy (milodiy 11-asr) «Devonu lug'otit turk» asarida ko'plab geografik joy nomlari va terminlarga izoh yozgan, dunyo xaritasini ishlagan. O'rta osiyolik Nosir Xisrav (1004–1088-yy.) Janubi-g'arbiy Osiyo va Shimoli-sharqi Afrikaga sayohat qilib, juda ko'p geografik ma'lumotlar to'plagan. Yetti yil davom etgan ikkita sayohatida 15 ming kilometr (km)dan ortiq yo'lni bosib o'tgan Zahiriddin Muhammad Bobur (1483–1530-yy.) «Boburnoma» kitobida



3-rasm. M. Xorazmiyning O'rta Osiyo va unga yondosh yerlar xaritasi.

### III. Mustahkamlash:

Yer yuzi tabiatining barcha xu susiyatlarini, ayrim tabiiy hodi salarni, ularning sabab va oqibatlarini olimlar yetarlicha tushuntirib berganlari yo'q. Shuning uchun geograf olimlar Yer yuzasini, uning tabiatini yanada mukammal o'rganishni davom ettirishmoqda.

### IV. Uyga vazifa:

1.Beruniy Shimoliy yarimshar globusini yasaganidan keyin qanday muhim xulosaga kelgan?

Sana: " " 20 -yil. Sinflar: . To 'garak rahbari: \_\_\_\_\_

**Mavzu:** Quyosh, oy va yulduzlar

**Maqsadlar:**

- Yer yuzi tabiatining holati, uning o'zgarishi, ro'y beradigan tabiiy hodisalarini, tabiatdan foydalanganda nimalarga e'tibor berish zarurligini o'rgatish, olamning ilmiy manzarasini keng anglagan holda kelgusida shaxs sifatida shakllanishi, kasb tanlashda, ilmiy dunyoqarashlarini kengaytirish hamda ekologik tafakkurga ega bo'lishga zamin yaratish.
- o'quvchilarda mustaqil ravishda hayotning quyi tuzilish darajasidan yuqori tuzilish darajasiga qadar tabiatga yaxlit sistema sifatida qarashni, yer yuzi tabiatining asosiy umumiy qonuniyatlarini, tabiatni, unda ro'y beruvchi hodisalarini eng oddiy kuzatish usullarini o'rgatish.
- Yer yuzasining katta qismlari qanday qilib tasvirlanishini va ulardan qanday foydalanish mumkinligini, yer yuzining tabiatni, aholisi, uning xo'jaligini, insonning tabiatdan foydalanish va uni muhofaza qilish masalalarini tushuntirish.

### O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

**Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:** geografik adabiyotlardan samarali foydalana olish, ular asosida mavzuli axborotlarni tayyorlay olish, ommaviy axborot vositalari hamda Internet-saytlardan geografik mazmunga ega bo'lgan ma'lumotlarni topa olish va ularni tahlil qila olish.

**O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:** to'garakda, kutubxonada, uydai mustaqil o'rganish orqali bilimini oshirib borish, sportning yoshiga mos turi bilan shug'ullanish, o'zini tuta olish, to'g'ri so'z bo'lish, o'zining xatosini tushunish.

**Mashg'ulot turi:** mavzuga oid yangi ma'lumotlarni o'quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og'zaki, ko'rgazmali aralash mashg'ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishlash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

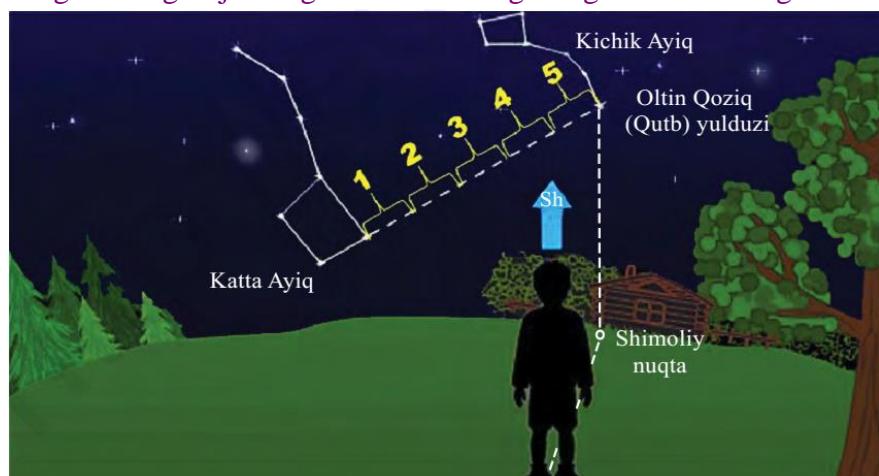
**Mashg'ulot jahozi:** Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlasi, "Tabiiy geografiya boshlang'ich kursi" atlasi, yozuvsız xaritasi, rangli qalamlar, chizg'ich, o'chirg'ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko'rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag'bat kartochkalari.

**I.Tashkiliy qism:** salomlashish, yo'qlama qilish, o'quvchilarni mashg'ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

### II.Yangi mavzu bayoni:

Yulduzlar. Tunda osmonga qarasangiz, juda ko'plab yulduzlar tartibsiz sochilib yotganga o'xshaydi. Aslida ular osmonda tartibsiz sochilib yotmaydi. Hozirgi vaqtida olimlar rasadxona (observatoriya)-larda yulduzlarning kattaligi, harorati, harakati va moddalar tarkibini, shuningdek, o'zaro joylashuvini ham o'rganishmoqda. Yulduzlar Yerdan juda uzoqda joylashgan, nihoyatda qizib yotgan osmon yoritgichlaridir. Ularni odamlar qadimdan guruhlarga ajratishgan va har bir guruhga nom berishgan.

Bular yulduz turkumlarideb ata ladi. Masalan, Katta Ayiq (Yetti og'ayni), Kichik Ayiq, Qutb yulduzi (Oltin Qoziq) va boshqalar. Bolalar, Sizlar Katta Ayiq yulduzlar turkumini bilsangiz kerak. Ularni xayolan chiziq bilan tutashtirsangiz shakli cho'michga o'x shaydi. Cho'mich bandidagi ikkinchi yulduz yonida kichik yulduzcha bor. Qadimda jangchilarining ko'zi o'tkirligini shu yulduzni ko'ra olishiga qarab aniqlashgan.



### III. Mustahkamlash:

- Quyosh sistemasidagi sayyoralarining qaysilari Quyoshga eng yaqin va qaysilari eng uzoq joylashgan?

### IV. Uyga vazifa:

- Sayyoralar yulduzlardan nimasi bilan farq qiladi?

*veb-saytimiz: Zokirjon.com  
Hujjat Word variantda beriladi.*

*Zokirjon Admin bilan*

*90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog‘lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.*

*Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi*

*40 listdan iborat geografiya fanidan 5-sinf iqtidorli o‘quvchilarga 34 soatli to‘garakni to‘liq holda olish uchun telegramdan yozing.*

**Narxi: 20 ming so‘m**

**Telegram kanalimiz:**

**@Maktablar\_uchun\_hujjatlar**

**To‘lov uchun: UZCARD \*880\*9860230104973329\*summa#**

**Plastik egasi Nabihev Zokirjon**



### **DIQQAT!!!**

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.

To‘liq holda olganingizdan so‘ng:

Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng

yaqin insoningizga ham.

Internet orqali veb-saytlarga

joylamang.

Kanal va gruppalarga tarqatmang.

**OMONATGA**

**HIYONAT QILMANG.**